

УДК 316.454.54

Наталія Валеріївна БОБРО,

кандидат соціологічних наук, доцент

кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Вікторія Анатоліївна ФУРСА,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ

Процес трансформації українського суспільства в якісно новий стан підкріплюється реформуванням усіх соціальних інститутів, Національна поліція не є винятком. Від ефективності діяльності цього державного інституту залежить громадський порядок, безпека громадян, їх життя та здоров'я, профілактика та попередження злочинів. Саме тому набуває актуальності питання взаємодії поліції з громадськими формуваннями на партнерських засадах.

На сьогодні ця робота здійснюється на підставі законів та нормативно-правових документів. Вважаємо за доцільне проаналізувати деякі з них. Так, Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000 року № 1835-III [1] визначає порядок залучення населення до охорони громадського порядку, а також засади правових гарантій і соціального захисту громадян, які беруть участь у цій діяльності.

Крім того, у ч. 1 ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено, що «діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб» [2, с. 6]; у ч. 2 ст. 89 цього закону законодавець говорить про співпрацю поліції з громадськістю в якості необхідної умови ефективної роботи поліції: «співпраця між поліцією та громадськістю спрямована на виявлення та усунення проблем, пов'язаних із здійсненням поліцейської діяльності, і сприяння застосуванню сучасних методів для підвищення результативності та ефективності здійснення такої діяльності [2, с. 66].

Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» від 28.07.2017 р. № 650 [3] встановлює, що дільничні офіцери поліції організовують свою роботу на взаємодії з населенням на засадах партнерства, впроваджуючи новітні форми взаємодії у сферу превентивної діяльності. При цьому

ключовою фігурою превентивної діяльності стає не «поліцейський-борець із злочинним світом», а «поліцейський-тренер», головним завданням якого є навчання і консультування громадян, які не бажать стати жертвою злочинних посягань.

Проте, незважаючи на прийняття та введення в дію вищевказаних законодавчих актів, на даний час є багато проблем, що потребують свого належного вирішення.

Статистичні дані Генеральної прокуратури України [4] показують, що кримінальна ситуація в Україні характеризується високим рівнем, несприятливою динамікою та структурою. За 11 місяців 2016 року було зареєстровано 584,8 тис. злочинів, тоді як за аналогічний період 2015 року – 515,5 тис. У 2016 році загальний відсоток тяжких та особливо тяжких злочинів складає 35,5 % від загальної кількості. Притому вельми суттєвою залишається й питома вага злочинів середньої тяжкості [4]. Викликає занепокоєння той факт, що злочин проти життя та здоров'я особи у 2016 році склав 8,3 %, а у 2015 – 9,5 % (превалюють умисні легкі тілесні ушкодження). Це можна пов'язати з погіршенням соціально-економічного, політичного становища у державі та прийняттям нового процесуального порядку реагування на злочини з боку правоохоронних органів, які встановлені КПК України.

У той же час є і позитивні моменти. *По-перше*, завдяки активній підтримки міжнародних, урядових та громадських організацій успішно розпочато роботу патрульної поліції. Вони цілодобово здійснюють патрулювання, моніторять ситуацію в містах, регіонах, селищах з метою виявлення негативних факторів криміногенної обстановки, а також розробляють та впроваджують цільові профілактичні заходи – це призводить до зменшення кількості кримінальних правопорушень, вчинених у громадських місцях. *По-друге*, саме взаємодія громадських організацій є досить ефективною діяльністю щодо виявлення та профілактики правопорушень і злочинів. Так, при зазначеній взаємодії було виявлено у 2015 р. – 1029 правопорушень [4]. *По-третє*, у Вінниці у квітні 2016 року запустився Інтернет-сайт під назвою «Поліція та вінничани». Сайт став платформою комунікації між поліцією, місцевою владою та громадськістю. На сторінках ресурсу розміщуються звіти з останніх зустрічей із представниками поліції; висвітлюються як позитивні, так і негативні сторони спільних патрулювань вулиць та спроби вирішення нагальних проблем, які виникли у містах. По суті сайт став джерелом інформації про взаємодію поліції та громади Вінниччини для місцевої влади. Паралельно оновлюється сторінка програми у Facebook. Це також майданчик спілкування, який робить поліцію ближчою до громади, адже стирається будь-яка соціальна нерівність та страх перед поліцейськими. Саме

тому, один з ключових меседжів сторінки «Поліція та вінничани» – це тема сусідства та відновлення довіри до поліції [5]. На жаль, таких позитивних прикладів не так багато у поліцейській практиці – бракує досвіду й громадської самосвідомості. Тому в умовах сьогодення взаємодія поліції з громадськими формуваннями повинна плануватися і формуватися на ефективній науково обґрунтованій управлінській основі, з впровадженням зарубіжного досвіду участі громадськості в правозахисній діяльності.

На завершення *пропонуємо*:

По-перше, вивчати та впроваджувати у поліцейську діяльність позитивний досвід залучення громадськості до проведення заходів з попередження правопорушень та конкретних видів злочинів.

По-друге, встановити сучасні технічні засоби контролю за станом правопорядку в громадських місцях (камери відеоспостереження, системи термінового виклику поліції).

По-третє, впроваджувати «єдину дислокацію» при охороні громадського порядку.

По-четверте, встановити біля селищних рад, центрів надання адміністративних послуг дошки оголошень, з розміщенням інформації про дільничного офіцера, події, які відбуваються в громаді, а також інструкцію як діяти, якщо громадянин потрапив в скрутне становище. Наприклад, якщо мешканець став свідком правопорушення або навпаки.

По-п'яте, проводити наради, засідання за участю поліції, представників міської влади та громадськості.

Отже, взаємодія поліції з громадськістю є одним із основних чинників підвищення ефективності роботи поліції у справі охорони публічного порядку, виявлення, припинення та профілактики правопорушень.

В подальшому наші дослідження в цьому напрямі будуть спрямовані на опис комплексних заходів профілактичної роботи з правопорушниками на регіональному та місцевому рівнях, що дасть нам змогу розв'язати багато суспільних проблем і насамперед забезпечити зниження рівня правопорушень у майбутньому та зміцнення правопорядку у державі в цілому.

Список бібліографічних посилань

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : закон України від 22.06.2000 № 1835-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14> (дата звернення: 04.10.2017).

2. Закон України «Про Національну поліцію». Київ : Вид. Паливода А. В., 2015. 104 с.

3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції : наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17> (дата звернення: 04.10.2017).

4. Про результати роботи з організованими групами та злочинними організаціями (2016 рік) // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112759&libid=100820&c=edit&c=fo (дата звернення: 04.10.2017).

5. Впровадження поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду (Community policing) на Вінниччині // Експертний центр з прав людини : сайт. URL: <https://ecpl.com.ua/news/vprovadzhennya-politsejskoji-diyalnosti-orijentovanoji-na-hromadu-na-vinnychyni/> (дата звернення: 04.10.2017)

Одержано 05.10.2017

УДК 342.922

Валерій Янісович ДАУГУЛЬ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ТЕОРЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ ГАРАНТІЇ ЗАКОННОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Для забезпечення реалізації принципу законності діяльності органів публічної адміністрації у сфері земельних відносин необхідно створити ефективну систему гарантій законності в практичній діяльності цих органів. Мова йде про цілу систему заходів, механізмів, які покликані стимулювати і гарантувати додержання законів, тому що недостатньо проголосити законність та її принципи, недостатньо видати хороші закони – необхідно, щоб існували певні гарантії цих цінностей, їх реальність, доступність, ефективність [1, с. 420].

В енциклопедичній літературі висловлюється думка, що поняття «гарантії законності» охоплює усю сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, спрямованих на практичну реалізацію прав та свобод, на усунення можливих перешкод їх повного або належного здійснення [2, с. 555].

У свою чергу, О. Ф. Скакун наголошує, що коли немає гарантій, то права, свободи та обов'язки людини і громадянина приймають форму «заяв про наміри» [3, с. 203], тобто носять декларативний характер. А. Ю. Олійник визначає гарантії, як відповідні умови і засоби, що сприяють перетворенню в життя проголошених прав, свобод та обов'язків [4, с. 156].

Слід констатувати, що гарантії законності мають потрійне призначення: втілення в життя принципу законності, підтримання безперервної дії принципу законності та відновлення, у випадку порушення